

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษเกี่ยวกับคตินิยมที่ปรากฏในบทเพลงเจริญเบรินพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์รวมทั้งศึกษาถึงบทบาทและอิทธิพลของเจริญเบรินที่มีต่อท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์ ผู้ศึกษาขอเสนอผลการศึกษาดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผล

การศึกษารูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงพื้นบ้าน: เจริญเบริน จังหวัดสุรินทร์ โดยวิธีการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้ถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านของสุรินทร์ : เจริญเบริน จำนวน ๘ คน ประกอบด้วยองค์ประกอบ ๓ ส่วน คือ ค่านิยมและวัฒนธรรม ประเพณี องค์ความรู้เกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านเจริญเบริน และวิธีการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้าน: เจริญเบริน จังหวัดสุรินทร์ ปรากฏผลดังนี้

๕.๑ ค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณี

ค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณีของจังหวัดสุรินทร์พบว่า ค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณีของจังหวัดสุรินทร์ มีส่วนสำคัญยิ่งต่อการอนุรักษ์และรูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงพื้นบ้านเจริญเบริน ทั้งนี้ การที่ชาวสุรินทร์ได้ยึดมั่นศรัทธาในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา และความนับถือในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ภูมิปัญญา บวรพบุรุษ โดยการกราบไหว้บูชา บวงสรวงขอพรอันเป็นที่พึงพอใจในการดำเนินชีวิต จากคำสัมภาษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ได้กล่าวถึงการถ่ายทอดโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและญาติพี่น้องในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนมักมีส่วนร่วม เกิดเป็นอาชีพ มีความเป็นอยู่ที่ดี เคารพนับถือและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก จนเกิดเป็นค่านิยมวัฒนธรรมประเพณีในการแสดงเจริญของจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งประกอบไปด้วย ถิ่นเพลงพื้นบ้านเจริญเบริน ซึ่งถ่ายทอดจากญาติผู้ใหญ่ พ่อสู่ลูก จากลูกไปสู่หลาน เกิดความสามัคคีสามัคคีของครูและลูกศิษย์ และครอบครัวของครูและศิษย์ มีจิตใจอ่อนโยน ความสามัคคีของชุมชน ความภาคภูมิใจชุมชนมักมีส่วนร่วม เกิดเป็นอาชีพ มีความเป็นอยู่ที่ดี เคารพนับถือ และมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก จนเกิดเป็นค่านิยมวัฒนธรรมประเพณีในการแสดงเจริญของจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งประกอบไปด้วย

๑. ปลุกจิตสำนึกให้คนได้ซึมซับในบทเพลงพื้นบ้าน เกิดความรัก ห่วงแหน
๒. สอนเรื่องความกตัญญู บาปบุญคุณโทษ บุญคุณบุญพาวี การทดแทน บุญคุณรู้ผิดชอบชั่วดี
๓. การถ่ายทอดเจริญที่แฝงคตินิยมที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน
๔. การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม
๕. ความสามัคคี
๖. ความเสียสละ
๗. ความเป็นเอกลักษณ์

๘. การสร้างอาชีพและรายได้

๘. การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น

ดังนั้น การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงพื้นบ้านเจริยเบริน ไม่ใช่เพียงแต่เป็นการถ่ายทอดและฝึกฝนเพื่อนำไปประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เท่านั้น แต่เนื้อหาคำร้องส่วนใหญ่เป็นคำสอนแฝงคติธรรมที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน เกี่ยวกับธรรมะ บาปบุญคุณโทษ บุญคุณบุญการ การทดแทนบุญคุณ รู้ผิดชอบชั่วดี ศิลปะในการครองเรือนหรือสอนให้เด็กสาวรู้จักรักษาวนตัว คำสอนโบราณและนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต สอนครอบครัวและสอนศิษย์ การทดแทนบุญคุณ ความมีเหตุผลและอิงธรรมะ ปลุกจิตสำนึกให้คนได้ซึมซับในบทเพลงพื้นบ้าน เกิดความรัก ห่วงแหน ภูมิใจ ตลอดจนเป็นการฝึกฝนให้ผู้ฟังมีจิตใจอ่อนโยน มีความรู้ ความเชื่อเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีและคำสอนของบรรพบุรุษ ทำให้เกิดความสามัคคีของบุคคลในชุมชน เกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๕.๒ องค์ความรู้เกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านเจริยเบริน จังหวัดสุรินทร์

จากการศึกษาและสัมภาษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า การเล่นเจริยเบริน เหมือนกับการเล่นหมอลำกลอนคู่ของชาวไทยลาว และเหมือนเพลงโคราช ของชาวไทยโคราช หรือเหมือนลำตัดของภาคกลาง คือเป็นวรรณคดีมุขปาฐะ หรือวรรณคดีปากเปล่า จะมีการสัมผัสต่อเนื่องกัน และมีการใช้คำอุปมาอุปไมย หรือการใช้ความเปรียบ เพื่อสร้างภาพพจน์ที่ชัดเจน การเล่นเจริยเบรินแต่ละครั้งสิ่งที่ขาดไม่ได้ คือ การไหว้ครู เพื่อระลึกถึงครูบาอาจารย์ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อให้มาช่วยคุ้มครองหรือให้ชนะคู่ต่อสู้ให้คู่ต่อสู้จำบทกลอนไม่ได้ หรือได้ตอบไม่ทัน การเล่นเจริยเบริน จะมีบทร้องซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือบทร้องสั้นและบทร้องยาว บทร้องสั้น คือบทร้องที่ร้องได้ต่อกัน ระหว่างชายหญิงในแต่ละครั้ง ซึ่งมีความยาวไม่เกิน ๖ วรรค แล้วเปลี่ยนให้อีกฝ่ายหนึ่งร้องได้ตอบเพื่อแก้กลอนกัน ส่วนบทร้องยาว จะเป็นบทร้องที่มีความยาวหลายบทในการร้องได้ตอบแต่ละครั้งไม่จำกัดความยาว ในการเจริยเบรินจะมีโครงสร้างหลัก ซึ่งไปเล่นตามลำดับ ได้แก่ บทไหว้ครู บทเกริ่น บททักทาย บทเดินเรื่อง บทอวยพร และบทลา ในการเจริยเบรินสมัยโบราณ ผู้เล่นเจริยเบริน ประกอบด้วยเจริยฝ่ายชาย ๑ คน นักเจริยฝ่ายหญิง ๑ คน และนักดนตรีหมอลำ ๑ คน ปัจจุบันจะมีผู้เล่นเป็นคณะ เช่นคณะไทยรุ่ง คณะสายรุ่ง คณะสุพจน์ คณะกาตา เป็นต้น ซึ่งในการเล่นเจริยเบรินสมัยก่อนมีการเจริยประกอบกับขอ กลอง บางคณะก็มีปี่ ประกอบการเจริย ต่อมามีการนำแคนเข้ามาประกอบการเจริย และมีการโอ้เหมือนหมอลำ การเจริยที่มีเครื่องดนตรี แคน ประกอบจึงเรียกว่าเจริยเบริน และแคนที่ใช้จะเป็นแคน ๓ แคน ๔ หรือ แคน ๕ และไม่จำกัดสถานที่เล่น แต่จะเป็นเวทียกพื้นสูง ๔ ต้น กว้างประมาณ ๔ เมตร ยาว ๔ เมตร มีหลังคาไม่มีฉาก ยกพื้นปูกระดานจากพื้นดินประมาณ ๒ เมตร หรือจะต่อเวทีจากบ้าน ออกมาเป็นสถานที่เล่น ปัจจุบันสถานที่อาจจะเป็นเวทีกลางแจ้ง หรือหอประชุมก็ได้ ในอดีตฝน ถ้าฝนตกอาจเล่นในบ้าน โดยไม่ต้องสร้างโรงที่มีสถานที่ที่กว้างพอเหมาะกับผู้เล่นและผู้ชม สถานที่เล่นเจริยเบริน จะมีข้อห้ามคือ ไม่นิยมทำเวทีต่อจากขี้ข้าวหรือนางข้าว เพราะเชื่อว่าจะทำ

ให้เกิดอาการแพ้ต่อผู้แสดง และถือเป็นการลบหลู่ ดูหมิ่น โดยไม่ทำเสียงดัง กระโดดโลดเต้น ทำความรำคาญ และรบกวนแก่ญาติ วิทยุณซึ่งดูแลและสิ่งสถิตอยู่ในยั้งข้าว เจริงเบริน เล่นได้ทุกโอกาสไม่ว่าจะเป็นงานมงคล เช่น โกนจุก บวชนาค งานแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ งานบุญประเพณีต่างๆ เช่น งานกฐิน ผ้าป่า ถลองสมโภชต่างๆ ตลอดจนงานเทศกาลประจำปี ฯลฯ และงานมงคล เช่น งานศพ งานทานบุญ ถลองอัฐิ เป็นต้น และที่นิยมพากันไปเล่นมากในระยะหลังๆ คือ งานศพ การเล่นเจริญเบริน จะเล่นได้ทั้งกลางวันและกลางคืน ในการเล่นเจริญเบริน จะมีฝ่ายชายและฝ่ายหญิง ร้องโต้ตอบกันในสมัยก่อน ต่อมาเล่นเป็นคณะซึ่งมากกว่า ๒ คน ขึ้นไป แต่ก็ยังร้องโต้ตอบกันเป็นคู่ๆ เหมือนเดิม ฉะนั้นการแต่งกายแต่ละฝ่ายมีลักษณะและวิวัฒนาการ ได้แก่ ฝ่ายหญิง ในสมัยก่อนจะนุ่งผ้าซิ่นพื้นบ้านจะเป็นมัดหมี่โฮล (จองโอล์) หรือมัดหมี่ลายต่างๆ (จองซิ่น) สวมเสื้อแขนกระบอก ต่อมาในปัจจุบันบางคณะนุ่งผ้าซิ่นพื้นบ้าน บางคณะก็สวมกระโปรงสั้นเข้ารูป ซึ่งเรียกว่า กระโปรงพิต ในสมัยก่อน เสื้อทรงสุภาพหรือสวมเสื้อแขนกระบอก หรือแขนสั้นเข้ารูปอาจจะเป็นเสื้อลูกไม้มีระบาย และใส่เครื่องประดับ คຸ້ມພູພຽງຮ້າຍ(ตะเการันยูล) มีประจำใส่ข้อมือ(ประเก้อมจองไค) และสวมสังวาล (จาร) และฝ่ายชายจะนุ่งโสร่ง สวมเสื้อเชิ้ตแขนยาวสีขาว มีผ้าสไบ (ผ้าขาวม้า) พาดบ่า ต่อมาเปลี่ยนเป็นนุ่งกางเกงขาขาว สวมเสื้อเชิ้ต แขนยาวพับแขนขึ้นมาประมาณ ๒-๓ พับ มัดผ้าขนหนูผืนเล็กๆ พาดไว้ที่ต้นคอ เพื่อใช้เป็นผ้าเช็ดหน้า หรือซับเหงื่อ ไม่สวมรองเท้า ทำท่าในการเล่นเจริญเบรินหลังจากการร้อง หรือโอะจะมีการพ้อนยี่ดุษฎีและม้วนมือจีบวงตามจังหวะเสียงแคน คล้ายกับหมอลำคู่ของอีสานเหนือ ทำพ้อนจะพ้อนในช่วงดนตรีรับและในช่วงที่ร้องเป็นบางครั้ง สลับกันไป ในการพ้อนจะไม่ม้วนแบบตายตัวจะยี่ดุษฎีพร้อมกับย่อเข้าไปตามจังหวะ และพ้อนไปด้วยตามจังหวะลีลาของเสียงแคน ทำพ้อนจะมีทั้งช้าและเร็ว เป็นลักษณะของการพ้อนเกี่ยวระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิง เมื่อเจริญถึงบทเร้าใจ หรืออยากหยอกเข้าคู่เจริญก็จะใช้มือคืบนิ้วเพื่อให้เกิดเสียงดังเป็นจังหวะ เพื่มนระชาดให้สนุกสนานยิ่งขึ้น ได้แก่ ทำรำเดิน ทำรำถอย ทำรำเคียง ทำรำเกี่ยว ทำรำคืบนิ้ว และทำรำเตะขา ตามท่วงทำนองเสียงแคน การเล่นเจริญเบรินจะต้องมีพิธีไหว้ครูก่อนการแสดงทุกครั้ง ซึ่งอุปกรณ์ที่ใช้ในพิธีไหว้ครู หรือเครื่องบูชาครูเจริญเบริน แต่ละคณะแต่ละครูอาจจะแตกต่างกันบ้างฝ่ายเจ้าภาพจัดงานหรือว่าจ้างจะต้องเตรียมหาไว้ให้ซึ่งประกอบด้วย กรวยดอกไม้ ๕ กรวย รูป ๕ ดอก เทียน ๑ คู่ หมากพลู ๕ คา เหล้าขาว ๑ ขวด ผ้าขาวยาว ๕ สอก ๑ ผืน เงินกำนัล ๒๒ บาท

๕.๓ วิธีการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้าน: เจริงเบริน จังหวัดสุรินทร์

วิธีการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้าน: เจริงเบริน จังหวัดสุรินทร์ ในสมัยโบราณภูมิปัญญาท้องถิ่นจะได้รับความรู้สืบทอดจากบิดา มารดา ญาติพี่น้อง ซึ่งเป็นเจริญ หรือบิดามารดา นาถูกไปฝากเป็นลูกศิษย์อยู่ที่บ้านครู ในช่วงคำครูจะสอนให้ลูกศิษย์เรียนรู้แบบตัวต่อตัวโดยอ่านให้ฟัง ให้ฝึกจำตามคำพูดของครู ฝึกท่อง และให้ศึกษาเทคนิคการเล่นกันในงานงานศพหรืองานประเพณีต่างๆ และให้ลูกศิษย์จำสำนวนหรือสุภาษิตใดที่ดีเพื่อนำไปตอบทเจริญ สำหรับการรำหรือการเข้าดนตรี ก็ฝึกจำด้วยตนเองจากการแสดงจริงบนเวที ครูจะเป็นผู้คอยแนะนำเพิ่มเติมต่อมาจึงมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการเจริญให้แก่ลูกศิษย์ ผู้สนใจและ

ครูผู้สอนในสถานศึกษา ซึ่งการถ่ายทอดความรู้เรื่องเจียงเบริน มีหลายรูปแบบทั้งทางตรง คือการศึกษาในระบบ โดยปฏิบัติหน้าที่เป็นวิทยากรหรือครูผู้สอนในโรงเรียน และทางอ้อม คือ การศึกษาตามอัธยาศัยให้กับบุคคลทั่วไปและผู้สนใจ คือ การถ่ายทอดผ่านศูนย์การเรียนรู้เจียงสรุปเป็นวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนี้ สรุปรูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงพื้นบ้านเจียงเบริน จังหวัดสุรินทร์

การถ่ายทอดในระบบ

- ๑.๑ สถานศึกษา จัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น
- ๑.๒ จัดการเรียนการสอนในชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- ๑.๓ เชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ สาธิตและจัดการแสดงให้ชม
- ๑.๔ เชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน
- ๑.๕ นำนักเรียนไปเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

การถ่ายทอดนอกระบบ

- ๒.๑ การสอนแบบตัวต่อตัว
- ๒.๒ อธิบายให้จด
- ๒.๓ ให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองจากสถานที่จริงและซีดี
- ๒.๔ สาธิต โดยภูมิปัญญาท้องถิ่นทำเป็นตัวอย่าง
- ๒.๕ ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงในการเขียนบทร้อง ฝึกขับร้อง และระตามจังหวะ

การถ่ายทอดตามอัธยาศัย

- ๓.๑ ถ่ายทอดตามธรรมชาติจากองค์ความรู้ที่เคยได้รับ จากรุ่นพ่อสู่รุ่นลูกหลาน จากครูสู่ลูกศิษย์
- ๓.๒ เน้นการปฏิบัติจริงในสถานการณ์จริง
- ๓.๓ ผลิตภัณฑ์ สิ่งพิมพ์ และเอกสารเผยแพร่แก่ผู้สนใจ

โดยสรุป จากการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญต่างๆ ตามข้อมูลการศึกษาเอกสารการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดสุรินทร์ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเจียงเบรินของจังหวัดสุรินทร์ และการวิเคราะห์กำหนดรูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเจียงจังหวัดสุรินทร์ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบโดยประมวลจากประเด็นข้อสรุปมาจัดรายละเอียดของร่างรูปแบบในแต่ละองค์ประกอบทั้ง๓ องค์ประกอบจนสามารถร่างรูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเจียงจังหวัดสุรินทร์ ให้มีความสมบูรณ์ เหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบของร่างรูปแบบนี้จะจำแนกประเด็นสำคัญของเนื้อหาในแต่ละองค์ประกอบชัดเจน

สรุปรูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงพื้นบ้านเจียงเบริน จังหวัดสุรินทร์ รูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงพื้นบ้านเจียงเบรินจังหวัดสุรินทร์ที่มี มีองค์ประกอบสำคัญ ๓ องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ ๑ ค่านิยม และวัฒนธรรม ประเพณี ประกอบด้วย

๑. การปลูกจิตสำนึกให้เด็กได้ซึมซับในบทเพลงพื้นบ้านเกิดความรัก ห่วงแหน ความกตัญญู บาป บุญคุณโทษ บุญคุณบุญพาวี การทดแทนบุญคุณ รู้ผิดชอบชั่วดี
๒. การถ่ายทอดเจริยงที่แฝงคตินธรรมที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน
๓. การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม
๔. ความสามัคคี
๕. ความเสียสละ
๖. ความเป็นเอกลักษณ์
๗. การสร้างอาชีพและรายได้
๘. การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์ประกอบที่ ๒ องค์ความรู้เพลงพื้นบ้านของสุรินทร์ : เจริยเบริน

๑. การเล่นเจริญเบริน

๑.๑ บทไหว้ครู ๑.๒ บทเกริ่น ๑.๓ บททักทาย ๑.๔ บทเดินเรื่อง ๑.๕ บทอวยพร ๑.๖ บทลา

๒. ผู้เล่นเจริญเบริน

๒.๑ เจริยฝ่ายชาย ๑ คน

๒.๒ เจริยฝ่ายหญิง ๑ คน

๒.๓ นักดนตรี ๑ คน

๓. คนตรีที่ใช้ประกอบการเล่นเจริญเบริน

๓.๑ แคน ที่ใช้จะเป็นแคน ๗ แคน ๘ หรือ แคน ๙

๔. สถานที่เล่น เวทียกพื้นสูง ๔ ดัน กว้างประมาณ ๔ เมตร ยาว ๔ เมตร มีหลังคามีฉาก ยกพื้นจากพื้นดิน ๒ เมตร

๕. โอกาสที่เล่น เล่นได้ทุกโอกาสไม่ว่าจะเป็นงานมงคล เช่น โกนจุก บวชนาค งานแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ งานบุญประเพณีต่างๆ เช่น งานกฐิน ผ้าป่า จลองสมโภชต่างๆ งานเทศกาล ประจาปี ฯลฯ และงานอวมงคล เช่น งานศพ งานทานุญ จลองอัฐิ เป็นต้น การเล่น เจริยเบรินจะเล่นได้ทั้งกลางวันและกลางคืน

๖. การแต่งกาย

๖.๑ ฝ่ายหญิง ในสมัยก่อนจะนุ่งผ้าซิ่นพื้นบ้านจะเป็นมัดหมี่โฮล (จองโอล์) หรือมัดหมี่ลายต่างๆ (จองซิ่น) สวมเสื้อแขนกระบอก ต่อมาในปัจจุบันบางคณะนุ่งผ้าซิ่นพื้นบ้าน บางคณะก็สวมกระโปรงสั้นเข้ารูป ซึ่งเรียกว่า กระโปรงฟิต ในสมัยก่อน เสื้อทรงสุภาพ หรือสวมเสื้อแขนกระบอก หรือแขนสั้นเข้ารูปอาจจะเป็นเสื้อลูกไม้มีระบาย และใส่ เครื่องประดับ ตุ่มหูพวงระย้า (ตะเการันยูล) มีประคำใส่ข้อมือ(ประเทียมจองไค) และ สวมสังวาล (จาร)

๖.๒ ฝ่ายชาย ในสมัยก่อนจะนุ่งโจงกระเบน สวมเสื้อเชิ้ตแขนยาวสีขาว มีผ้าสไบ (ผ้าขาวม้า) พาดบ่า ต่อมาเปลี่ยนเป็นนุ่งกางเกงขายาว สวมเสื้อเชิ้ต แขนยาว พับแขนขึ้นมาประมาณ ๒-๓ พับมัด ผ่าชนหนุ่ผืนเล็กพาดไว้ที่ต้นคอเพื่อใช้เป็นผ้าเช็ดหน้าไม่สวมรองเท้า

๗. ท่ารำ

๗.๑ ท่ารำเดิน ๗.๒ ท่ารำถอย ๗.๓ ท่ารำเคียง ๗.๔ ท่ารำเกี่ยว ๗.๕ ท่ารำคิณนี้

๗.๖ ท่ารำเตะขา

๘. อุปกรณ์พิธีไหว้ครู

๑. กรวยดอกไม้ ๕ กรวย ๒. รูป ๕ ดอก ๓. เทียน ๑ คู่ ๔. หมากพลู ๕ คำ

๕. เหล้าขาว ๑ ขวด ๖. ผ้าขาวยาว ๕ สอก ๑ ผืน ๗. เงินกำนัล ๒๒ บาท ๘. น้ำ

องค์ประกอบที่ ๓ วิธีการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้าน: เจริญเบริน จังหวัดสุรินทร์

๑. การถ่ายทอดในระบบ โดยสถานศึกษา จัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นแล้วจัดการเรียนการสอนโดยการถ่ายทอดความรู้ โดยครูผู้สอนเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมให้ความรู้ มีวิธีการถ่ายทอดให้กับนักเรียนเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้ ๑.๑ สถานศึกษา จัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น ๑.๒ จัดการเรียนการสอนในชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ๑.๓ เชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ สาธิตและจัดการแสดงให้ชม ๑.๔ เชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน ๑.๕ นานักเรียนไปเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒. การถ่ายทอดนอกกระบวน จะใช้กระบวนการถ่ายทอดโดยธรรมชาติจากองค์ความรู้ที่ได้รับจากภูมิปัญญาท้องถิ่นถ่ายทอดโดยเน้นการปฏิบัติจริงในสถานการณ์จริงที่ศูนย์การเรียนรู้ สำนักงานหรือบ้านภูมิปัญญา ท้องถิ่น ดังต่อไปนี้ ๒.๑ การสอนแบบตัวต่อตัว ๒.๒ อธิบายให้จด ๒.๓ ให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองจากสถานที่จริงและซิดี ๒.๔ สาธิต โดยภูมิปัญญาท้องถิ่นทำเป็นตัวอย่าง ๒.๕ ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงในการเขียนบทหรือฝึกขับร้อง และระดามจังหวะ

๓. การถ่ายทอดตามอรรถาธิบาย ใช้กระบวนการถ่ายทอดโดยธรรมชาติจากองค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เคยได้รับถ่ายทอดจากรุ่นพ่อสู่รุ่นลูก รุ่นหลาน นักเรียน หรือผู้ที่สนใจ โดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้ ๓.๑ ถ่ายทอดตามธรรมชาติจากองค์ความรู้ที่เคยได้รับจากรุ่นพ่อสู่รุ่นลูกรุ่นหลาน จากครูสู่ลูกศิษย์ ๓.๒ เน้นการปฏิบัติจริงในสถานการณ์จริง

๕.๒ การอภิปรายผล

๕.๒.๑ การศึกษารูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เพลงพื้นบ้านเจริญเบริน จังหวัด สุรินทร์ จากการศึกษาโดยภาพรวมพบว่า การศึกษารูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เพลงพื้นบ้านเจริญเบริน จังหวัดสุรินทร์นี้เป็นงานวิจัยที่มีประโยชน์ถือเป็นองค์ความรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงพื้นบ้านเจริญเบริน จังหวัดสุรินทร์จากอดีตถึงปัจจุบัน ถ่ายทอดความรู้เรื่อง เพลงพื้นบ้านเจริญเบรินที่จะได้ผลดีเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมไปชั่วลูกหลาน ควรมีการนำวิธีการเจริญถ่ายทอดให้กับเยาวชนรุ่นหลังให้มีความรู้ความเข้าใจในขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมทั้งการศึกษาในระบบ

นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อความยั่งยืน และกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริม และบูรณาการ ผสมผสานองค์ความรู้ใหม่ๆ และมีการถ่ายทอดจากฐานสู่ฐานอย่างเป็นระบบ รวมทั้งการพัฒนาให้เป็นการศึกษาเรียนรู้อย่างครบวงจร พัฒนาเป็นอาชีพ เป็นส่วนสำคัญ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งผลให้คนรัก ภูมิใจในถิ่นฐานของตนและส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็ง

๕.๒.๒ การศึกษาประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงพื้นบ้านเจียงเบริน จังหวัดสุรินทร์ แม้ว่าจะมีประชาชนบางกลุ่มให้ความนิยม และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังมีปัญหาอุปสรรคอีกหลายด้าน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการอนุรักษ์และการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเจียงเบริน ซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่น ได้แก่

๕.๒.๒.๑ ปัญหาอุปสรรคในด้านค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมโครงการส่งเสริมและอนุรักษ์เจียงเบริน คือ ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวนน้อยมาก และไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการถ่ายทอดให้กับเจียงเบรินรุ่นใหม่ ซึ่งสถานะของเจียงเบรินในปัจจุบัน แม้จะยังคงอยู่ แต่ก็มีศิลปินเจียงเบรินน้อยราย จึงมีความเสี่ยงที่เจียงเบรินจะมีโอกาสสูญหายไปในอนาคต เนื่องจากการร้องเจียงเบริน คนร้องต้องพูดภาษาถิ่นไทยเขมร เป็นภาษาหลัก คือภาษาที่หนึ่ง และต้องมีพรสวรรค์ด้านการขับร้อง มีภูมิปัญญาด้านการแต่งคำร้อง กลอนร้องได้ด้วย เจียงเบรินจึงไม่ใช่แค่การใช้ความสามารถในเชิงการร้องอย่างเดียว แต่ต้องมีความสามารถด้านการแต่งบทร้องในลักษณะคาประพันธ์ และยังต้องใช้ปฏิภาณไหวพริบ อีกทั้งจะต้องเป็นผู้มีความจำดีเยี่ยม จึงจะสามารถจำบทร้องที่มีความยาวตั้งแต่ ๑-๕ ชั่วโมงได้

๕.๒.๒.๒ ปัญหาอุปสรรคในการให้ความสำคัญภูมิปัญญาท้องถิ่นเจียงเบริน คือ การให้ความสำคัญกับเจียงเบรินมีเพียงช่วงเวลาสั้นๆ เช่น งานศพ งานบวชเท่านั้นที่มีการจ้างเจียงเบรินไปทำการแสดง ซึ่งเป็นงานที่ชาวบ้านจ้างให้คณะเจียงเบรินไปแสดง ส่วนงานประจำปีหรือเทศกาลของจังหวัดไม่ค่อยให้ความสำคัญและติดต่อให้เข้าร่วมแสดง

๕.๒.๒.๓ ปัญหาอุปสรรคในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเจียงเบริน คือ คนที่จะมาสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเจียงเบรินน้อยลง เพราะการขับร้องเจียงเบรินเป็นทั้ง ศาสตร์และศิลป์ ที่ต้องอาศัยความชำนาญและเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาเขมร ทั้งการร้อง และการแต่งบทร้อง ซึ่งต้องมีพรสวรรค์ ปฏิภาณ ไหวพริบ สติปัญญา ซึ่งปัญหาที่พบในปัจจุบัน คือ เยาวชนในจังหวัดสุรินทร์ไม่สามารถพูดภาษาเขมรได้ เนื่องจากไม่ได้ใช้ภาษาเขมรในชีวิตประจำวัน

๕.๒.๒.๔ ผู้ที่อยู่แวดวงการขับร้องเจียงเบริน ในปัจจุบันขาดแรงสนับสนุนที่เพียงพอ ส่วนเยาวชนที่ต้องการเรียนมีภูมิลานาห่างไกล การเดินทางมาเรียนไม่สะดวกและยากจน ไม่มีค่าใช้จ่าย สนับสนุนทั้งผู้เรียนและผู้สอน

๕.๒.๒.๕ ปัญหาอุปสรรคในการถ่ายทอดผู้ที่จะเรียนเจียงเบรินและให้เป็นศิลปินเจียงเบรินได้ ต้องมีความอดทน ขยัน ตั้งใจ และมีพรสวรรค์ด้วย แต่ปัจจุบันหาคนที่มีความสมบัติ อย่างนี้น้อยมาก ผู้มาเรียนส่วนใหญ่จึงไม่ประสบความสำเร็จ

๕.๒.๓ ความเหมาะสมของรูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงพื้นบ้านเจียงเบริน จังหวัดสุรินทร์ ได้องค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ส่วน คือ องค์ประกอบที่ ๑ ค่านิยมและวัฒนธรรม ประเพณี องค์ประกอบที่ ๒ องค์ความรู้เกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านเจียงเบริน และองค์ประกอบที่ ๓ วิธีการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้าน: เจียงเบริน จังหวัดสุรินทร์ ปรากฏผลดังนี้

๕.๒.๓.๑ องค์ประกอบที่ ๑ ค่านิยมและวัฒนธรรม ประเพณี โดยหลักคือการปลูกจิตสำนึกให้เด็กได้ซึมซับในบทเพลงพื้นบ้าน เกิดความรัก ห่วงแหน สอนเรื่องความกตัญญู บาปบุญคุณโทษ บุญคุณบุญการการทดแทนบุญคุณรู้ผิดชอบชั่วดีการถ่ายทอดเจียงที่แฝงคตินธรรมที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม ความสามัคคี ความเสียสละ ความเป็นเอกลักษณ์ การสร้างอาชีพและรายได้ และการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น

๕.๒.๓.๒ องค์ประกอบที่ ๒ องค์ความรู้เกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านเจียงเบริน โดยหลัก คือ เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับวิธีการเล่นเจียงเบริน ผู้เล่นเจียงเบริน คนตรีที่ใช้ประกอบการเล่นเจียงเบริน สถานที่เล่น โอกาสที่เล่น การแต่งกาย ท่ารา และพิธีไหว้ครู

๕.๒.๓.๓ องค์ประกอบที่ ๓ วิธีการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้าน: เจียงเบริน จังหวัดสุรินทร์ โดยหลักเป็นวิธีการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้าน: เจียงเบริน จังหวัดสุรินทร์ ๓ รูปแบบ ดังนี้

๑) การถ่ายทอดในระบบ มีวิธีการถ่ายทอดโดยสถานศึกษา จัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น จัดการเรียนการสอนในช่วงโมงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ สาธิตและจัดการแสดงให้ชม เชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน และน่านักเรียนไปเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒) การถ่ายทอดคนอกระบบ มีวิธีการถ่ายทอดโดยการสอนแบบตัวต่อตัว อธิบายให้จด ให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองจากสถานที่จริงและซิดี สาธิต โดยภูมิปัญญาท้องถิ่นทำเป็นตัวอย่าง และให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงในการเขียนบทหรือฝึกขับร้อง และราตามจังหวะ

๓) การถ่ายทอดตามอัยาศัย มีวิธีการถ่ายทอดตามธรรมชาติจากองค์ความรู้ที่เคยได้รับจากรุ่นพ่อสู่รุ่นลูกหลาน จากครูสู่ลูกศิษย์ เน้นการปฏิบัติจริงในสถานการณ์จริงและผลิตสื่อซิดี สิ่งพิมพ์ และเอกสารเผยแพร่แก่ผู้สนใจ จากการศึกษารูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เพลงพื้นบ้านเจียงเบริน จังหวัดสุรินทร์นับว่าเป็นเรื่องสำคัญและมีความสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ (ปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๔๕) ที่กำหนดให้มีการจัดการศึกษาที่หลากหลายทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัย รวมทั้งส่งเสริมให้มีการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นหรือใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนในการจัดการเรียนรู้ ควรมีการขยายผลไปยังภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทอื่นของจังหวัดสุรินทร์ แม้ผลการศึกษาจะเป็นเพียงการนาร่องเกี่ยวกับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงพื้นบ้านเจียงเบริน แต่ก็เป็นนิมิตรหมายที่ดีซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ และ สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจำเป็นต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงส่งเสริมและสนับสนุนการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น

สถานศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ สำนักงานการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย(กศน.) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอดซึ่งคงต้องมีความหลากหลายและแตกต่างกันในรูปแบบของการเรียนรู้ จุดเด่นของรูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงพื้นบ้านเจียงเขมรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ปัจจุบันนี้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงพื้นบ้านเจียงเขมรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ในเชิงธุรกิจมากขึ้นมีการถ่ายทอดเป็นศูนย์การเรียนรู้ และมีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในบางโรงเรียน มีการประชาสัมพันธ์ มีการแข่งขันระหว่างคณะต่างๆ เป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาฝีมือเจียงเป็นการนำรายได้เข้าสู่ท้องถิ่น ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น จุดด้อยของรูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงพื้นบ้านเจียงเขมรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ การถ่ายทอดความรู้ให้บุคคลทั่วไปที่สนใจหรือสอนนักเรียนที่ไม่มีพื้นฐานเป็นการสอนยากมาก ต้องใช้เวลานาน เพราะต้องมาสอนพื้นฐานทางด้านนี้ เช่น สอนร้องภาษาเขมรสอนท่ารา เป็นต้น และในระบบโรงเรียน ยังมีครูผู้สอนที่มีความรู้และทักษะการเจียงน้อยไม่สามารถถ่ายทอด ให้กับผู้เรียนได้โดยตรง ยังจำเป็นต้องใช้วิทยากรจากภายนอก ซึ่งมีน้อย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาคติธรรมที่ปรากฏในเจียงเขมรินทร์พื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเป็น ๓ ส่วน ดังนี้

๕.๓.๑. ข้อเสนอแนะในเชิงวิชาการ

๑.) ภาครัฐก็ดี เอกชนก็ดี รวมถึงคณะสงฆ์ ควรมีการฟื้นฟูและส่งเสริมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการขับร้องเจียงเขมรินทร์ให้แพร่หลายในสังคมปัจจุบัน การฟื้นฟูและส่งเสริมกิจกรรมนี้ อาจจะจัดทำในลักษณะของการบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาของท้องถิ่นในระดับต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เพื่อเป็นการปลูกฝังค่านิยมของเด็กให้เห็นคุณค่าของเจียงเขมรินทร์ ซึ่งอยู่ในรูปของฉันทลักษณ์ต่าง ๆ

๒.) ควรมีการจัดให้มีการส่งเสริมบุคคลผู้ที่ทำคุณประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการขับร้องเจียงเขมรินทร์ ให้เห็นประจักษ์แก่สังคม ไม่ว่าจะเป็นนักปราชญ์ผู้แต่งบทร้องเจียงเขมรินทร์ และผู้ที่นำมาขับร้องเพื่อปลูกฝังคติธรรมเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ผู้ที่มีบทบาทในด้านนี้ ซึ่งอาจจะทำเป็นทำเนียบรายชื่อของนักปราชญ์ผู้แต่งบทร้องเจียงเขมรินทร์เอาไว้ก็ได้ หรือมอบประกาศนียบัตรและโล่เกียรติคุณให้เป็นเกียรติจะได้เป็นการปลูกเร้าให้กำลังใจนักปราชญ์ผู้ประพันธ์บทเจียงเขมรินทร์ทั้งหลายเกิดความภูมิใจว่างานที่ทำขึ้นนั้นมีคุณค่าต่อสังคมมาก ทำให้มีกำลังใจในการทำงานต่อไป

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

๑.) ควรมีการจัดตั้งองค์กรใดองค์กรหนึ่งทั้งภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมการขับร้องเจียงเขมรินทร์

๒.) ควรจัดประกวดเจียงเขมรินทร์ตามโอกาสที่สำคัญ เช่น วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันสำคัญเกี่ยวกับชาติ และวันสำคัญเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์

๓.) ควรส่งเสริมกิจกรรมขับร้องเจริญเบรินในกลุ่มเยาวชนแต่ละชุมชนเป็นประจำ
ตลอดไป

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

๑.) ศึกษาเปรียบเทียบคตินิยมในบทขับร้องเจริญเบริน ที่ปรากฏในภาษาเขมรกับคตินิยมในบทร้องหมอลำกลอน ที่ปรากฏในภาษาอีสานว่ามีความเหมือนกันแตกต่างกัน อย่างไร เช่น การแต่งกลอน ทำนอง และเนื้อหา เป็นต้น

๒.) ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการขับร้องเจริญเบริน ในกลุ่มคนท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์รุ่นใหม่